

УДК 657.4

Людмила Сас

к.е.н., викладач кафедри обліку і аудиту

Мар'яна Понайда

магістрант

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”

м. Івано-Франківськ

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Метою діяльності суб'єктів господарювання в ринкових умовах є отримання відповідного прибутку, який визначається сумою доходів та понесених витрат. Належний рівень прибутку свідчить про те, що продукція (товари, роботи, послуги) підприємства відповідають сучасним вимогам ринку за усіма основними критеріями (ціною, якістю, іншими технічними характеристиками та властивостями).

Питання економічної сутності та класифікації доходів висвітлюються у працях: Ф. Ф. Бутинця, Й. В. Канака, П. О. Куцика, В. О. Озерана, Р. Л. Хом'яка та ін. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та порядок її розкриття у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” [1] та міжнародний стандарт фінансової звітності 18 “Дохід” [2]. Відповідно до зазначених документів, термін “дохід” означає збільшення економічної вигоди протягом звітного періоду або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [1, 2].

У економічній літературі існує значна кількість визначень поняття “дохід”, які нами згруповано у табл. 1.

Залежно від виду діяльності доходи підприємства поділяються на доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [3, с. 384].

Визначення поняття “дохід” за різними джерелами

№ з/п	Джерело	Визначення доходу
1	ПСБО 15 “Дохід”	Дохід – це збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює збільшення власного капіталу (крім внеску учасників), за умови, якщо оцінка доходу може бути достовірно визначена [1].
1	МСФЗ 18 “Дохід”	Дохід – це валове надходження економічних вигод протягом періоду, що виникає у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу [2].
2	Ф. Ф. Бутинець	Дохід – це потік грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг [3, с. 380].
3	Г. Л. Вознюк, А. Г. Загородній	Дохід – це: 1) різниця між виручкою від реалізації продукції, робіт чи послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут цієї продукції; 2) гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності (виручка) [4, с. 363].
4	О. А. Подолянчук	Дохід – надходження економічних вигод, що нараховані і підлягають отриманню або отримані в результаті виробничо-фінансової та комерційної діяльності підприємства [5].

Однією з класифікаційних ознак, яка наводиться нормативними актами та науковцями, є вид операційної діяльності, за якими ці доходи формуються. За даною класифікаційною ознакою виділяються доходи з основної діяльності підприємства та доходи з інших видів операційної діяльності підприємства.

Дохід від основної діяльності є результатом основної, виробничої діяльності підприємства і характеризується багатьма ознаками (табл. 2).

Відповідно до П(С)БО 15 “Дохід” з метою визнання доходу та визначення його суми розрізняють такі види доходів: реалізації продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу (крім інвестицій у цінні папери); надання послуг; використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання процентів, дивідендів, роялті [1].

Отже, доходи є важливою економічною категорією, від якої залежить ефективність виробництва, прибуток та соціально-економічний результат діяльності підприємства в цілому.

**Класифікація доходів підприємства
за різними класифікаційними ознаками**

Класифікаційна ознака	Вид доходів
За галузями діяльності	– дохід від виробничої діяльності; – дохід від торговельної діяльності; – дохід від надання послуг і т.д.
За видом діяльності підприємства	– доходи основної діяльності підприємства; – доходи з інших видів операційної діяльності.
За характером оподаткування	– доходи, що підлягають оподаткуванню; – доходи, що не підлягають оподаткуванню.
Склад елементів формування доходів підприємства	– валовий дохід з операційної діяльності; – чистий дохід з операційної діяльності.
Економічний зміст формування доходів	– доходи з реалізації; – позареалізаційні доходи.
Умови визначення доходів у фінансовій звітності	– доходи звітного періоду; – доходи майбутнього періоду.

Джерело: [3, с. 385-387].

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 “Дохід” : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Міжнародних стандартів фінансової звітності 18 “Доходи” / Міжнародний документ від 01.01.2012. Міністерство фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : підручник / [Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, З. Ф. Канурна, Н. М. Малюга, Л. В. Чижевські]. – Житомир : ПП “Рута”, 2005. – 480 с.
4. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т.1 / В. С. Мочерний. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
5. Подолянчук О. А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / О. А. Подолянчук. – К., 2009. – 21 с.